

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 172/21
Luksemburgā, 2021. gada 6. oktobrī

Spriedums lietā C-35/20
A (Robežas šķērsošana uz izprieču kuģa)

Dalībvalsts var noteikt saviem pilsoņiem pienākumu ņemt līdzi derīgu personas apliecību vai pasi, kad viņi neatkarīgi no izmantotā transportlīdzekļa un maršruta ceļo uz citu dalībvalsti, un tā neizpildes gadījumā paredzēt sankcijas.

Lai gan Savienības tiesības pieļauj, ka uzliktajam sodam ir krimināltiesisks raksturs, tās savukārt nepieļauj tādas nesamērīgas sankcijas kā naudas sods, kas atbilst 20 % no nodarījuma izdarītāja vidējo mēneša neto ienākumu summas.

A, Somijas valstspiederīgais, 2015. gada augustā devās izbraucienā turp un atpakaļ no Somijas uz Igauniju ar izprieču kuģi. Šā ceļojuma laikā A šķērsoja starptautisko jūras zonu starp Somiju un Igauniju. Lai gan A bija derīga Somijas pase, šī ceļojuma laikā viņam šīs pases līdzi tomēr nebija. Līdz ar to, kad viņa atgriešanās brīdī Helsinkos tika veikta robežpārbaude, A nevarēja uzrādīt nedz šo pasi, nedz kādu citu ceļošanas dokumentu, taču viņa identitāti varēja noskaidrot, pamatojoties uz viņa autovadītāja apliecību.

Syyttäjä (prokurors, Somija) pret A sāka kriminālprocesu par maznozīmīgu robežšķērsošanas noteikumu pārkāpumu. Proti, saskaņā ar Somijas tiesisko regulējumu Somijas pilsoņiem ir jāņem līdzi derīga personas apliecība vai pase, kad viņi ar jebkādu transportlīdzekli un pa jebkādu maršrutu dodas ceļojumā uz citu dalībvalsti vai kad viņi ieceļo Somijas teritorijā, ierodoties no citas dalībvalsts, šī pienākuma neizpildes gadījumā paredzot kriminālsodus.

Pirmās instances tiesa konstatēja, ka A, šķērsojot Somijas robežu bez ceļošanas dokumenta, bija veicis pārkāpumu. Tomēr sods viņam netika piemērots, jo pārkāpums bija maznozīmīgs un naudas soda apmērs, kas viņam varēja tikt uzlikts, atbilstoši Somijas tiesībās paredzētajam krimināltiesiskajam regulējumam atkarībā no viņa mēneša ienākumiem bija pārmērīgs – minētā naudas soda kopējā summa atbilda 95 250 EUR.

Tā kā apelācijas sūdzība, ko par šo nolēmumu iesniedza prokurors, netika apmierināta, viņš pārsūdzēja nolēmumu *Korkein oikeus* (Augstākā tiesa, Somija). Šī pēdējā minētā tiesa nolēma uzdot Tiesai jautājumu par Savienības pilsoņu tiesību uz brīvu pārvietošanos, kas paredzētas LESD 21. pantā¹, saderību ar attiecīgo šajā lietā aplūkoto Somijas tiesisko regulējumu un tostarp ar noteikumiem par kriminālsodiem, saskaņā ar kuriem par valsts robežas šķērsošanu bez derīgas personas apliecības vai pases soda ar naudas sodu, kas var sasniegt 20 % no nodarījuma izdarītāja mēneša neto ienākumiem.

Tiesas vērtējums

Tiesa spriedumā vispirms precizē, kādos apstākļos var tikt noteikts pienākums ņemt līdzi personas apliecību vai pasi ceļojumos uz dalībvalsti, kurai attiecīgā persona nav valstiski piederīga, par tā neizpildi paredzot sankcijas, vajadzības gadījumā – kriminālsodus.

¹ Ņemot vērā noteikumus par robežu šķērsošanu, kas paredzēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 562/2006 (2006. gada 15. marts), ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss).

Šajā ziņā tā konstatē, pirmkārt, ka vārdi “ar derīgu personas apliecību vai pasi”, kas izmantoti Direktīvā 2004/38², kura precizē LESD 21. pantu, nozīmē, ka dalībvalsts pilsoņu tiesību doties uz citu valsti īstenošana ir pakļauta nosacījumam, ka viņiem ir līdzīgi derīgs viens no šiem abiem dokumentiem. Šīs ar brīvu pārvietošanos saistītās formalitātes³ mērķis ir atvieglot tiesību uz brīvu pārvietošanos īstenošanu, garantējot, lai ikviena persona, kurai ir šīs tiesības, bez grūtībām tiktu identificēta kā tāda iespējamā pārbaudē. Tādējādi dalībvalsts, kas nosaka pienākumu saviem pilsoņiem ņemt līdzīgi vienu no attiecīgajiem dokumentiem, kad tie šķērso valsts robežu, lai dotos uz citu dalībvalsti, veicina tādas formalitātes ievērošanu.

Otrkārt, attiecībā uz sankcijām, ko var piemērot Savienības pilsonim, kurš neievēro šo formalitāti, Tiesa precizē, norādot u/z dalībvalsts autonomiju šajā saistībā, ka dalībvalstis var noteikt sankcijas, vajadzības gadījumā kriminālsodus, ar nosacījumu, ka ar tiem tiek tostarp ievēroti samērīguma un nediskriminācijas principi.

Tādēļ Tiesa secina, ka Savienības pilsoņu tiesības uz brīvu pārvietošanos pieļauj valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru dalībvalsts, paredzot kriminālsodus, uzliek pienākumu saviem pilsoņiem ņemt līdzīgi derīgu personas apliecību vai pasi, kad viņi neatkarīgi no izmantotā transportlīdzekļa un maršruta dodas ceļojumā uz citu dalībvalsti. Taču noteikumiem par šīm sankcijām ir jāatbilst Savienības tiesību vispārējiem principiem, tostarp samērīguma un nediskriminācijas principiem.

Tiesa nonāk pie šī paša secinājuma arī attiecībā uz prasību ņemt līdzīgi personas apliecību vai pasi, kad dalībvalsts pilsonis ieceļo tās teritorijā, ierodoties no citas dalībvalsts. Tā tomēr precizē, ka, lai gan personas apliecības vai pases uzrādīšana var tikt pieprasīta, kad dalībvalsts pilsonis atgriežas tās teritorijā, pienākums ņemt līdzīgi šo dokumentu nevar būt ieceļošanas tiesību nosacījums.

Visbeidzot Tiesa izskata jautājumu, vai LESD 21. panta 1. punkts un Direktīva 2004/38, tos lasot kopsakarā ar sodu samērīguma principu, kas paredzēts Eiropas Savienības Pamattiesību hartā⁴, pieļauj tādus noteikumus par kriminālsodiem, kādi paredzēti Somijas tiesībās saistībā ar valsts robežas šķērsošanu bez derīgas personas apliecības vai pases.

Šajā ziņā tā norāda, ka, lai gan dalībvalstis drīkst uzlikt naudas sodu, lai sodītu par formālas prasības par Savienības tiesībās piešķirto tiesību īstenošanu neizpildi, **šai sankcijai ir jābūt samērīgai ar pārkāpuma smagumu**. Ja, kā tas ir šajā gadījumā, pienākumu ņemt līdzīgi derīgu personas apliecību vai pasi nav izpildījusi persona, kurai ir tiesības uz brīvu pārvietošanos un kurai ir šāds dokuments, tikai tas nav paņemts līdzīgi ceļojumā, pārkāpuma smagums ir niecīgs. Tādējādi **tāds smags naudas sods kā naudas sods, kas atbilst 20 % no nodarījuma izdarītāja vidējo mēneša neto ienākumu summas, nav samērīgs ar šī pārkāpuma smagumu**.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Pilns [sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp.), 4. panta 1. punkts.

³ Direktīvas 2004/38 7. apsvērums.

⁴ Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 49. panta 3. punkts.